

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

NUOMONĖS

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS
PAREIGŪNASEuropos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonė dėl Europos Parlamento ir Tarybos
reglamento dėl piliečių iniciatyvos pasiūlymo

(2010/C 323/01)

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS,

atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 16 straipsnį,

atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, ypač į jos 8 straipsnį,

atsižvelgdamas į 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ⁽¹⁾,atsižvelgdamas į 2010 m. kovo 31 d. EDAPP nusiųstą prašymą pateikti nuomonę pagal 2000 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių asmenų duomenų judėjimo ⁽²⁾ 28 straipsnio 2 dalį,

PRIĖMĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

I. ĮVADAS

1. 2010 m. kovo 31 d. Komisija priėmė Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl piliečių iniciatyvos pasiūlymą ⁽³⁾. Pasiūlymas pateiktas po viešos konsultacijos šia tema, surengtos 2009 m. lapkričio 11 d. ir 2010 m. sausio 31 d. ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ OL L 281, 1995 11 23, p. 31.⁽²⁾ OL L 8, 2001 1 12, p. 1.⁽³⁾ Žr. COM(2010) 119 galutinį kartu su Komisijos tarnybų darbinio dokumentu, kuriame aprašyti viešosios konsultacijos dėl Žaliosios knygos dėl Europos piliečių iniciatyvos rezultatai, SEC(2010) 730.⁽⁴⁾ Žr. Žaliąją knygą COM(2009) 622.

2. Piliečių iniciatyva yra viena iš Lisabonos sutartyje numatytų ES teisės naujovių, pagal kurią ne mažiau kaip vienam milijonui piliečių iš reikšmingos valstybių narių dalies suteikiama galimybė kreiptis į Komisiją su prašymu pateikti teisės akto pasiūlymą. Siūlomas reglamentas grindžiamas ESS 11 straipsnio 4 dalimi ir SESV 24 straipsnio 1 dalimi, kurioje numatyta, kad piliečių iniciatyvai būtinos procedūros ir sąlygos būtų nustatytos pagal įprastą teisėkūros procedūrą.
3. Pasiūlymas buvo išsiųstas EDAPP pagal Reglamento (EB) Nr. 45/2001 28 straipsnio 2 dalį tą pačią dieną, kai buvo priimtas. Prieš priimant pasiūlymą su EDAPP neoficialiai pasikonsultuota. EDAPP palankiai įvertino šią neoficialią konsultaciją ir jam malonu, kad galutiniame pasiūlyme atsižvelgta į daugumą jo pastabų.
4. Apskritai EDAPP tenkina tai, kaip siūlomame reglamente reglamentuojamas duomenų apsaugos klausimas. Tačiau konkretesniais klausimais EDAPP turi kelis pataisų pasiūlymus. Jie aptarti šios nuomonės II skyriuje.
5. Preliminariai EDAPP norėtų pabrėžti, kad visiškai paisant duomenų apsaugos taisyklių gerokai padedama užtikrinti šio naujo teisės akto patikimumą, įtaką ir sėkmę.

II. IŠSAMI PASIŪLYMO ANALIZĖ

6. Remiantis ESS 11 straipsnio 4 dalimi ir SESV 24 straipsnio 1 dalimi, pasiūlyme nustatomos piliečių iniciatyvos procedūros ir sąlygos. Siūlomame reglamente nustatomas minimalus valstybių narių skaičius, minimalus vienos valstybės narės piliečių skaičius ir minimalus piliečių, turinčių teisę dalyvauti iniciatyvoje, amžius. Be to, pasiūlyme nustatomos materialinės ir procedūrinės sąlygos, kurias taikydama Komisija nagrinėja iniciatyvą.

7. Šioje nuomonėje daugiausia dėmesio skiriama toms nuostatomis, kurios svarbios duomenų apsaugos požiūriu. Tai piliečių iniciatyvos registravimo taisyklės (4 straipsnis), pritarimo pareiškimų rinkimo procedūros (5 ir 6 straipsniai) ir pritarimo pareiškimų patikros bei autentiškumo nustatymo reikalavimai (9 straipsnis). Ypatingas dėmesys duomenų apsaugai skiriamas pasiūlymo 12 straipsnyje. 13 straipsnyje reglamentuojama piliečių iniciatyvos organizatorių atsakomybė. Šios nuostatos toliau analizuojamos išsamiau.

4 straipsnis. Pasiūlytos piliečių iniciatyvos registracija

8. Prieš pradėdamas iš iniciatyvą pasirašiusių asmenų rinkti pritarimo pasiūlytai iniciatyvai pareiškimus, organizatorius turi ją užregistruoti Komisijoje, internetiniame registre. Jis privalo pateikti siūlomo reglamento II priede nurodytą informaciją. Ši informacija apima organizatoriaus asmens duomenis, t. y. vardą ir pavardę, pašto adresą bei el. pašto adresą. Pagal pasiūlymo 4 straipsnio 5 dalį siūloma piliečių iniciatyva viešai paskelbiama registre. Nors iš pasiūlymo teksto nėra visiškai aišku, EDAPP daro prielaidą, kad organizatoriaus pašto ir el. pašto adresai iš esmės nebus viešai skelbiami registre. Jeigu būtų kitaip, EDAPP ragina teisės aktų leidėją įvertinti ir paaiškinti tokio paskelbimo būtinybę bei šiuo atžvilgiu patikslinti 4 straipsnio tekstą.

5 straipsnis. Pritarimo pareiškimų rinkimo procedūros ir sąlygos

9. Organizatorius yra atsakingas už būtinų pritarimo siūlomai piliečių iniciatyvai pareiškimų surinkimą iš iniciatyvą pasirašiusių asmenų. Remiantis 5 straipsnio 1 dalimi, pritarimo pareiškimų forma turi atitikti siūlomo reglamento III priede pateiktą pavyzdį. Šioje pavyzdinėje formoje reikalaujama, kad pasirašęs asmuo pateiktų tam tikrą (akivaizdžią) asmeninę informaciją, pvz., nurodytą vardą ir pavardę, o jeigu pildoma popierinė forma – galiojantį parašą. Kad kompetentinga institucija galėtų patikrinti pritarimo pareiškimą autentiškumą, privaloma pateikti ir kai kurią kitą informaciją: nurodyti miestą ir šalį, kurioje pasirašęs asmuo gyvena, gimimo datą ir vietą, pilietybę, asmens kodą, asmens tapatybės kodo/dokumento rūšį ir jį išdavusią valstybę narę. Kiti pavyzdinės formos laukeliai neprivalomi: gatvė, kurioje pasirašiusysis gyvena, ir jo el. pašto adresas.

10. EDAPP nuomone, visi privalomi pavyzdinės formos laukeliai būtini piliečių iniciatyvai organizuoti ir pritarimo pareiškimų autentiškumui užtikrinti, išskyrus asmens kodą. Valsybėse narėse skirtingai reglamentuojama šių unikalių identifikavimo kodų (kur tokie yra) naudojimo tvarka. Bet kuriuo atveju EDAPP neižvelgia papildomos asmens identi-

fikavimo naudos pritarimo pareiškimų autentiškumo patikrinimo tikslu. Kita prašoma informacija jau gali būti laikoma pakankama šiam tikslui pasiekti. Todėl EDAPP rekomenduoja iš III priede pateiktos formos pašalinti šį laukelį.

11. Be to, EDAPP abejoja, ar reikia į tipinę formą įtraukti nepivalomus informacijos laukelius, ir rekomenduoja juos pašalinti iš III priede pateiktos pavyzdinės formos, jeigu toks poreikis nebūtų įrodytas.

12. EDAPP taip pat rekomenduoja pavyzdinės formos pabaigoje įtraukti tipinį privatumo pareiškimą, nurodant duomenų valdytojo tapatybę, duomenų rinkimo tikslą, kitus duomenų gavėjus ir duomenų saugojimo laikotarpį. Šią informaciją duomenų subjektui reikalaujama pateikti Direktyvos 95/46/EB 10 straipsnyje.

6 straipsnis. Internetinės pritarimo pareiškimų rinkimo sistemos

13. Siūlomo reglamento 6 straipsnyje reglamentuojamas pritarimo pareiškimų rinkimas naudojant internetines sistemas. 6 straipsnyje reikalaujama, kad organizatorius, prieš pradėdamas iš pasirašiusių rinkti pritarimo pareiškimus, užtikrintų, jog tuo tikslu naudojama internetinė pritarimo pareiškimų rinkimo sistema turėtų tinkamas saugumo ir technines ypatybes, siekiant užtikrinti, kad, be kita ko, internete pateikiami duomenys būtų saugiai saugomi, „kad informacija negalėtų būti pakeista ar panaudota bet kokių kitu tikslu nei pritarimui konkrečiai piliečių iniciatyvai išreikšti, ir asmens duomenims nuo atsitiktinio ar neteisėto sunaikinimo arba nuo atsitiktinio praradimo, pakeitimo, nesankcionuoto atskleidimo ar prieigos apsaugoti“⁽¹⁾.

14. Be to, 6 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad organizatorius gali bet kada prašyti atitinkamos kompetentingos institucijos patvirtinti, kad internetinė pritarimo pareiškimų rinkimo sistema atitinka tuos reikalavimus. Tokio patvirtinimo bet kuriuo atveju turi būti prašoma prieš pateikiant pritarimo pareiškimus patikrai (žr. toliau 9 straipsnį).

15. 6 straipsnio 5 dalyje Komisija įpareigojama priimti šioms saugumo taisyklėms įgyvendinti skirtas technines specifikacijas pagal pasiūlymo 19 straipsnio 2 dalyje numatytą komitologijos procedūrą.

⁽¹⁾ Žr. pasiūlymo 6 straipsnio 4 dalį.

16. EDAPP palankiai vertina pasiūlymo 6 straipsnyje pabrėžtą internetinių rinkimo sistemų saugumą. Pareiga užtikrinti duomenų tvarkymo saugumą yra vienas iš duomenų apsaugos reikalavimų, įtvirtintų Direktyvos 95/46/EB 17 straipsnyje. EDAPP džiaugiasi, kad po neoficialių EDAPP pastabų Komisija pasiūlymo 6 straipsnio 4 dalies tekstą suderino su Direktyvos 95/46/EB 17 straipsnio 1 dalies tekstu. Be to, EDAPP palankiai vertina tai, kad į 6 straipsnio 4 dalį įtraukta pareiga užtikrinti, kad duomenys nebūtų naudojami jokių kitu tikslu nei pritarimui konkrečiai piliečių iniciatyvai išieškoti. Tačiau EDAPP ragina teisės aktų leidėją įtraukti panašų bendro taikymo įpareigojimą į 12 straipsnį (žr. šios nuomonės 27 punktą).
17. EDAPP abejoja dėl atitinkamos kompetentingos institucijos atliekamo tvirtinimo laiko. Organizatorius privalo prašyti tokio patvirtinimo tik prieš pateikdamas surinktus pritarimo pareiškimus šios institucijos patikrai. Jis gali tai padaryti *anksčiau*. Darydamas prielaidą, kad iš internetinės sistemos tvirtinimo esama papildomos naudos, EDAPP laikosi nuomonės, kad tai turėtų būti atliekama prieš surenkant pareiškimus, kad bent vieno milijono piliečių asmens duomenys nebūtų renkami naudojant sistemą, kuri galiausiai pasirodytų esanti nepakankamai saugi. Todėl EDAPP ragina teisės aktų leidėją šį įpareigojimą įtraukti į 6 straipsnio 2 dalį. Aišku, kartu turėtų būti užtikrinta, kad tvirtinimo procedūra nebūtų nereikalinga administracinė našta organizatoriui.
18. Šiuo atžvilgiu EDAPP nori nurodyti Direktyvos 95/46/EB 18 straipsnį, pagal kurį valdytojai privalo pranešti nacionalinei duomenų apsaugos institucijai apie tvarkymo operaciją prieš ją atlikdami, nebent taikomos tam tikros išimtys. Neaišku, kaip ši pareiga pranešti, taikant išimtį, susijusi su kompetentingos nacionalinės institucijos atliekamu tvirtinimu pagal siūlomą reglamentą. Siekiant kuo labiau išvengti administracinės naštos, EDAPP siūlo teisės aktų leidėjui patikslinti Direktyvos 95/46/EB 18 straipsnyje numatytos pranešimo procedūros ir siūlomo reglamento 6 straipsnyje numatytos tvirtinimo procedūros ryšį.
19. EDAPP tikisi, kad prieš priimant techninių specifikacijų įgyvendinimo taisykles dėl jų su juo bus pasikonsultuota. Visų pirma, kadangi Komisijos darbiniam dokumente dėl žaliosios knygos rezultatų paminėtos kelios vykstant viešai konsultacijai pasiūlytos sistemos, skirtos elektroninių parašų

tikrumui užtikrinti, viena jų – Europos piliečio lustinės kortelės, su kuria galima naudoti elektroninį parašą, idėja. Akivaizdu, kad tokia sistema susijusi su naujais duomenų apsaugos klausimais ⁽¹⁾.

9 straipsnis. Valstybių narių atliekamo pritarimo pareiškimų tikrinimo ir tvirtinimo nuostatos

20. Surinktus būtinus pasirašiusiųjų pritarimo pareiškimus organizatorius privalo pateikti atitinkamai kompetentingai institucijai tikrinti ir tvirtinti. Organizatorius perduoda pasirašiusiųjų asmens duomenis kompetentingai valstybės narės, išdavusios pritarimo pareškime nurodytą pasirašiusiojo asmens dokumentą, institucijai. Per tris mėnesius kompetentinga institucija „tinkamai patikrina“ pritarimo pareiškimus ir išduoda organizatoriui sertifikatą ⁽²⁾. Sertifikatas naudojamas pateikiant iniciatyvą Komisijai.
21. EDAPP palankiai vertina šią decentralizuotą sistemą, pagal kurią Komisija neturės pasirašiusiųjų asmeninės informacijos ir turės tik nacionalinių kompetentingų institucijų išduotus sertifikatus. Tokia sistema mažina netinkamo asmens duomenų tvarkymo riziką, nes yra mažiau duomenų gavėjų.
22. Iš teksto neaišku, ką reiškia frazė kompetentinga institucija „tinkamai patikrina“. Šis klausimas nepatikslintas ir jam reikšmingoje 15 konstatuojamojoje dalyje. EDAPP kyla klausimas, kaip kompetentingos institucijos tikrins pritarimo pareiškimų autentiškumą. Visų pirma jam įdomu sužinoti, ar kompetentingos institucijos gebės patikrinti pareiškimus, remdamosi iš kitų šaltinių, pvz., nacionalinių ar regioninių registru, prieinama informacija apie piliečių tapatybę. EDAPP ragina teisės aktų leidėją patikslinti šį klausimą.

12 straipsnis. Asmens duomenų apsauga

23. Siūlomo reglamento 12 straipsnis skiriamas vien asmens duomenų apsaugai. Jo nuostatose pabrėžiama, kad organizatorius ir kompetentinga institucija privalo paisyti Direktyvos 95/46/EB ir pagal ją priimtų nacionalinių nuostatų. 20 konstatuojamojoje dalyje taip pat paminėtas Reglamento (EB) Nr. 45/2001 taikytinumas, Komisijai tvarkant asmens duomenis, kai registruojamas iniciatyvos organizatorius. EDAPP palankiai vertina šias nuostatas.

⁽¹⁾ Žr. SEC(2010) 730, p. 4.

⁽²⁾ Žr. pasiūlymo 9 straipsnio 2 dalį.

24. Be to, minėto straipsnio nuostatose aiškiai nurodoma, kad organizatorius ir kompetentinga institucija jų atliekamo atitinkamo asmens duomenų tvarkymo tikslais turi būti laikomi duomenų valdytojais. EDAPP palankiai vertina šį patikslinimą. Visų pirma duomenų valdytojas yra atsakingas už duomenų apsaugos taisyklių laikymąsi. Pasiūlymo 12 straipsnyje nepaliekama abejonių dėl to, kas turi būti laikomas duomenų valdytoju.
25. Be to, 12 straipsnyje numatytas ilgiausias galimas surinktų asmens duomenų saugojimo terminas. Organizatoriui tai vienas mėnuo nuo iniciatyvos pateikimo Komisijai arba bent 18 mėnesių nuo siūlomos iniciatyvos įregistravimo. Kompetentingos institucijos privalo sunaikinti duomenis per vieną mėnesį nuo sertifikato išdavimo. EDAPP palankiai vertina šiuos apribojimus, nes jais užtikrinamas Direktyvos 95/46/EB 6 straipsnio 1 dalies e punkte nustatyto reikalavimo laikymasis.
26. EDAPP taip pat tenkina tai, kad 12 straipsnyje pakartotas Direktyvos 95/46/EB 17 straipsnio 1 dalies tekstas dėl duomenų tvarkymo saugumo. Taip aiškiai nustatoma, kad šie įpareigojimai taikomi ne tik tada, kai naudojama internetinė rinkimo sistema (žr. šios nuomonės 13 ir tolesnius punktus), bet visais atvejais, kuriems taikomas siūlomas reglamentas.
27. Kaip nurodyta šios nuomonės 16 punkte, EDAPP teisės aktų leidėjui rekomenduoja į 12 straipsnį įtraukti dar vieną dalį, užtikrinant, kad organizatoriaus surinkti asmens duomenys (per internetinę rinkimo sistemą ar kitomis priemonėmis) nebūtų naudojami jokiais kitais tikslais nei pritarimui konkrečiai piliečių iniciatyvai išreikšti ir kad, be to, kompetentingos institucijos gauti duomenys būtų naudojami tik siekiant patikrinti pritarimo konkrečiai piliečių iniciatyvai pareiškimų autentiškumą.
- 13 straipsnis. Atsakomybė**
28. 13 straipsnyje nurodyta, jog valstybės narės privalo užtikrinti, kad jų teritorijoje gyvenančius ar įsisteigusius organizatorius už siūlomo reglamento pažeidimus būtų galima patraukti civilinėn ar baudžiamojon atsakomybėn, visų pirma už neteisėtus organizatorių pareiškimus, reikalavimų internetinėms pritarimo pareiškimų rinkimo sistemoms neatitikimą ar nesąžiningą duomenų naudojimą. 19 konstatuojamojoje dalyje daroma nuoroda į Direktyvos 95/46/EB III skyrių, kuriame reglamentuojamos teisminės teisių gynimo priemonės, atsakomybė ir sankcijos, ir nurodoma, kad taikomos visos šio skyriaus nuostatos, kiek tai susiję su duomenų tvarkymu, atliekamu pagal siūlomą reglamentą. Pasiūlymo 13 straipsnį reikia vertinti kaip papildomą, nes jame, skirtingai nei Direktyvos 95/46/EB III skyriuje, aiškiai nurodoma valstybių narių civilinė ir baudžiamoji teisė. EDAPP tikrai palankiai vertina šią nuostatą.

III. IŠVADA IR REKOMENDACIJOS

29. Kaip nurodyta įvade ir kaip tapo aišku iš šios nuomonės II skyriuje pateiktos analizės, apskritai EDAPP tenkina tai, kaip siūlomame reglamente dėl piliečių iniciatyvos reglamentuotas duomenų apsaugos klausimas. Į duomenų apsaugą aiškiai atsižvelgta ir pasiūlymas parengtas, užtikrinant atitiktį duomenų apsaugos taisyklėms. EDAPP ypač palankiai vertina 12 straipsnį, kuris skirtas vien duomenų apsaugai ir kuriame patikslinama atsakomybė bei saugojimo terminai. EDAPP nori pabrėžti, kad visiškai paisant duomenų apsaugos taisyklių gerokai padidinamas šio naujo svarbaus teisės akto patikimumas, įtaka ir sėkmė. Nors apskritai EDAPP pasiūlymas tenkina, jis išvelgia galimybių ir jį tobulinti.
30. EDAPP teisės aktų leidėjui rekomenduoja iš dalies pakeisti 6 straipsnį, kad organizatorius būtų įpareigotas prašyti internetinės rinkimo sistemos saugumo patvirtinimo prieš pradėdamas rinkti pritarimo pareiškimus. Be to, tokios tvirtinimo procedūros neturėtų organizatoriui tapti nereikalinga administracine našta. EDAPP taip pat rekomenduoja patikslinti Direktyvos 95/46/EB 18 straipsnyje numatytos pranešimo procedūros ir siūlomo reglamento 6 straipsnyje numatytos tvirtinimo procedūros ryšį.
31. Siekiant patobulinti pasiūlymą, EDAPP teisės aktų leidėjui rekomenduoja:
- įvertinti iniciatyvos organizatoriaus pašto ir el. pašto adresų viešo skelbimo būtinybę ir patikslinti pasiūlymo 4 straipsnio tekstą, jeigu būtų numatyta juos skelbti,
 - pašalinti III priede pateiktoje pavyzdinėje formoje esantį prašymą nurodyti asmens kodą ir neprivalomus šios formos laukelius,
 - į III priede pateiktą pavyzdinę formą įtraukti tipinį privatumo pareiškimą, kuris užtikrintų atitiktį Direktyvos 95/46/EB 10 straipsniui,
 - patikslinti, ką reiškia 9 straipsnio 2 dalies frazė „tinkamai patikrina“, kai kompetentinga institucija turi tai padaryti, tikrindama pritarimo pareiškimų autentiškumą,

- į 12 straipsnį įtraukti dar vieną dalį, užtikrinant, kad organizatoriaus surinkti asmens duomenys nebūtų naudojami jokiam kitam tikslui nei pritarimui konkrečiai piliečių iniciatyvai išreikšti ir kad, be to, kompetentingos institucijos gauti duomenys būtų naudojami tik siekiant patikrinti pritarimo konkrečiai piliečių iniciatyvai pareiškimų autentiškumą.

Priimta Briuselyje 2010 m. balandžio 21 d.

Peter HUSTINX

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas
